

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 48.

Lýsingarprisur fyri petitreglu: 30 oy. á foraðuni,
20 oy. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 28. november 1936.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Verður allheimskríggj?

**Um so verður - hvat so við Føroyum?
Hvussu við okkara vørutilførslu, korn, mjøl,
olju, bensin, stímkoli, salt o. s. fr.**

**Løgtingið eigir ikki at fara heim aftur
uttan at hava tikið hesar og aðrar spurn-
ingar, ið standa í samband við kríggisóttan,
til viðgerðar.**

At verðin ikki varð lærd av
seinasta verðaldarkríggj, er tess
verri greitt fyri hvørjum manni.
Friðartalan hevur væl verið
hin hardmæltasta í fólkasam-
bandinum. Men tað hevur fallið
soleiðis, at jú treystligari menn
hava talað fyri friði, tess grumm-
ari og úgrýnari hevur kríggis-
dubbingin verið.

— Og nú stendur heimurin
nøtrandi og líkasum bíðar eftir,
at kríggshanin skal gala.

Fascisma, nazisma og bolsju-
visma, bergtíkin av militarism-
uni og stórmanna galskapinum,
hava dag út og dag inn uttan
stedg manað til til kríggj.

Hitt seinasta, ið tíðindi siga
frá, er, at Japan og Týskland
eru gingin í «bróðralage» til stríð
móti bolsjuvismuni — tað trytur
bert kríggisneistin, eitt Serajevu-
morð ella einthvørt annað uppá-
skot, og so logar alt!

Øll trýgva uppá og venta
kríggj — so eru umstøðurnar.

Hesum umstøðum megu vit
rokna við — og vit megu handla,
so vit ikki koma at liggja skerdir
og lavnir undir bardaganum,
hvári hvør einasta tjóð hevur
ivaleysa nóg mikið í sær sjálvum.

Tingið má taka kríggisinni-
støðurnar til viðgerðar.

Hin fyrsti spurningurin í
hesari viðgerð verður: hvussu

stendur til, og hvussu verður
at standa til við innførslini av
neyðsynjarvorum?

Skulu vit ikki skipa fyri, at
landið verður forsynað við korni,
og at ein mylna verður upp-
stillað til at mala tað?

Um hetta verður gjørt og
einki kríggj verður, er kortini
einki forgjört í tí — at innflyta
korn og hava eina landsmylnu
er í øllum tilfelli ein brenn-
andi sparnaðarspurningur.

Eru okkara oljutangar fullar?
Um ikki, eiga teir at fylla nú
við tað sama, og tunnulagur
afturat leggjast.

Hava vit stímkol, so hvala-
bátar, trolarar og dampskip
okkara kunnu ganga? Nei! Tí
eigur landið at taka sær av
innførslini av koli til íbúðingar
við tað føroyska. Ein títik blanding
sigist at vera gott stímkol.

Og so er ikki at gloyma saltið.

Hava vit ikki nógv stóra forsyning
av tí, eru vit heilt uppkastaðir.
Vit kunnu tá ikki víðgera okkara
døgurdamat og enn og minni
huga um at veida fisk til út-
flytingar. Hetta má ikki henda,
og landið, lógtingið, má borga
fyri, at tað ikki hendir.

Stoðan í dag troðkar Føroy-
ingar inn á javnaðarmanna-
stöðuna:

**Tingið tekur ábyrgdina fyri innflytingini
av koli, salti og øðrum stórvorum.**

**Orka tingmenn at stórma gamlar princip-
skansar - og handla sum menn, ið kenna
ábyrgdina**

- og taka støðu hareftir?

„Dr. Alexandrines“ sjúkrahús.

Tað var eitt stórt framstig, at
fáa »Dr. Alexandrines Hospitale»
í staðin fyri hitt gamla sjúkra-
húsið, ið fyrr var.

Men tað er við hesum sum
við øllum teim bygningum, ið
gjörðir vóru í teim dýra tíðunum,
at roynt hevur verið at spara,
har ið sparsat kundi. Tessvegna
saknast á hesum sjúkrahúsi ein
upphaldsstova fyri teir sjúkling-
ar, ið ganga uppi.

Í góðum veðri kunna hesir
sjúklingar kanska fara út í
garðin at spáka; men tá illveður
er, mega teir annaðhvørt uppi-
halda sær inni í soviðhallinum
ella onkunaðni úti á gongini.
Teir fola seg tessvegna, eins og
teir vóru til avlops allastaðni
og verða tessvegna trondir og
hugtýngdir, sum hin sjúki ikki átti
at verið. »Ein sunn sál í einum
sunnun likami,« sigur orðatakið,
og tað er sátt; men líka so sátt
er tað, at sálin verður sjúk í
einum sjúkum kroppi, og kropp-
urin verður sjúk, tá sálin er
sjúk. Skulu vit leikja sálina, mega
vit samstundis leikja kroppin og
umvent. Skulu sjúklingar fáa
ta likamliga hjálp, sum teir
kunnu fáa á okkara landssjúkra-
húsi við teim góðu læknum,
sum vit tífetur hava har, so
mega vit gera alt tað, ið gerast
kann, fyri at sjúklingar kunnu
finna seg so væl og heimliga
sum gjørligt. Tað má tí hugast
um at fáa eina hugnaliga upp-
haldsstovu, hvar m. a. finnst
spel, sum sjúklingar kunnu
stuttleika sær við. Eitt radio,
ein urgja og okkurt títik áttu
eisini at verið eins og bókur og
blóð og annað.

Viðunartíðin er nú bert frá
klokkan 3 til 4 seinrapartin.
Tað er møguligt, at summir av
teim seingjarliggjandi sjúkling-
unum ikki tola at hava fólk
inni meira enn ein tíma um
dagin. Øðrvísi kundi tað verið,
hevði ein upphaldsstova verið.
Tá kundi viðunartíðin á hesi
stovu kanska verið tveir ferðir
um dagin, t. d. frá 10 til 12 og
frá 3 til 5. Nú er tað soleiðis,
at ein, sum vitjar sjúklingarnar,
sum oftast má standa uppi
annðhvørt úti á gongini ella
inni í soviðhallinum — stólar
finnst næstan eingir — og tá
er ein tími strævin nokk bæði
fyri sjúk og frísk. Aðraleiðis
hevði tað verið at komið inn í
eina hugnaliga stovu, hvar ein
fekk sitið niðri og prátað ella
luttikið í einum spæli — har
kundu sjúklingar folt seg eitt
sindur meira sum heima í staðin

fyri tað tóma og óheimliga, sum
teir nú mega finna seg í.

Tey sjúku sakna nógv, sum
vit frisku kunnu gleða okkum
yvir. Okkara skylda má tí vera
at gera teim lívið so frælt, sum
tað gerast kann.

Um Dr. Alexandrines sjúkra-
hús hevur verið talað á lögtingi
í ár. Sambandsmenn og javn-
aðarmenn meintu, at tað var
best at biðja statin yvirtaka
hetta sjúkrahús; tí lögtingið í
hesum ringu tíðum ikki hevur
ráð at driva øll sjúkrahúsinini
í Føroyum; men hinir báðir
flokkarnir á tingi vóru í móti
hesum. Eg má nevna hetta, tó
ætlan mín ikki var at blanda
politikk í hetta mál. Men annað-
hvørt nú staturin yvirtekur
sjúkrahúsið ella ikki, so má
húsið gerast soleiðis, at tey
sjúku kunnu fáa alla ta hjálp,
sum teim tørvar, bæði til kropp
og sál, og tað, sum eg í hesi
grein havi skrivað um eina upp-
haldsstovu, er av allra stórsta
tyðningi í so máta.

J. H. Danbjørg.

A Føroya Løgtingi 1936.

Lóg fyri Føroyar um vinnumál.

Kallsoy:

Í hesum uppskoti til lóg biðja
vit sjálfstýrismenn um at fáa
loyni at yvirtaka øll vinnumál
á landi og á sjógvi, landbrúk,
fiskiskap, hvalaveiðu o. s. fr.
Øll hesi vinnumál skulu verða
lögð undir lögtingið. At rinda
útreiðslurnar skal staturin hjálpa
okkum við 100.000 um árið í 5
ár, síðani rindar tingið alt. Vit
trýgva, at vit við tí áreði, tjóðin
hevur við at stíga hetta stigið
fram, fær tjóðin evnir at loysa
og rokja uppgávurnar.

A. Samuelsen

segði, at sambandsmenn ráddu
frá at vera fyri hesum uppskoti.
Sambandsflokkurin vil, at lóg-
gávan skal vera hjá ríkisdegi og
kongi. Hann helt ríkið vera nóg
lítið, sum tað var. Tíðin egjaði
heldur til at gera seg minni,
— né meðan illveðrið — ófriðurin
— fer um verðina, og ikki ber
tey vaksnu men eisini børnini
verða dripin, slaktað. Tað ráddi
um at standa saman. Hin öko-
nomiska síðan á sakini manaði
so samliga heldur ikki til at
spjaldast og skiljast frá Danmark.
Tað mátti illa borið til at sagt
við Danmark: vit vilja kríggjast
við tykkum, betali til kríggj
við umkostningum, og tað sam-
stundis sum menn aftaná menn

KØDCENTRALEN

TH. 173. KONGEBROEN TH. 173.

Allid 1. Kl. ungt Oksekød,
Paalæg og Konserver.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

verða sendir til Danmarkar fyri
at biðja um hjálp í hesi tíð,
sum er so ring, at tað alla mána
tíð aldri hevur verið so ringt
og fátæktligt.

P. M. Dam:

Vit javnaðarmenn vilja kanna
eftir, hvat ið er best og lagaligast
fyri land og fólk okkara — og
fyri okkum ger tað ongan mun,
hvadani uppskotið kemur.

Vit hava kannað um líkindi
fyri at vera fyri sjálfstýrisins
uppskoti um lóggávuveld og
yvirtaking av øllum vinnulívi
okkara á sjógvi og landi. Men
vit kunnu ikki siga, at úrslitið
er, at vit ásanna í, at tað vil
verða til bata fyri okkara land
og fólk.

Vit kunnu ikki ganga við til
at fremja hetta uppskot. Eg skal
í stuttum siga grundirnar:

1) A Føroya lögtingi hevur
konservatismun — mótskóðan av
socialismuni — meirlutan. Einum
tílikum meirluta vilja vit undir
ongum føri geva einaræði, tá
vit eiga ella kunna fáa — bein-
leiðis ella óbeinleiðis — um-
stöður til at tarna ósocialistiskar
avgerðir og tællanir frá hesum
meirluta. Sum nú er, ræður ein
radikal-socialistisk regerin, sum
er ein tryggjan fyri, at lögtingið
ikki smíðar lógir og fyriskipanir,
sum eru ósocialistiskar og ódemo-
kratiskar.

2) Sum av tí seinasta æraða
talaranum hildið fram, eru víður-
skiftini í Føroyum so ring, sum
ongatíð áður. Vit, allir flokkar,
sjálfstýrismenn eisini og ikki
minst, megu aftur og aftur biðja
statin um at styðja okkara vinnu-
lívi, ikki við hundradum og tús-
undum, men milliónum. Tað er
tí í samljóð við lívsins verunligu
viðurskifti og trond, at vit nú
við eitt kut ikki bert siga tann
stuðul, vit hava fingið, frá okkum,
men eisini steingja úti mögug-
leikarnar fyri meiri og fram-
vegis hjálp og stuðul frá stat-
inum til tað neyðstadda vinnu-
lívið. Sjálfstýrisuppskotið sigur
væl, at vit í 5 ár skulu fáa
100.000 frá statinum til vinnu-
lívið á sjógvi og landi — men
hvat er tað til endurgjald fyri
tað, ið vit missa og avskera
okkum frá? 100.000 er akkurat
tann peningur, sum talan er
um, at staturin árs árliga skal
lata í jarðgrunnin til frama